

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Nowa polityka energetyczna UE dla obywateli: zastosowanie, skuteczność i solidarność” (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 48/15)

Sprawozdawca: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Dnia 18 marca 2010 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie:

„Nowa polityka energetyczna UE dla obywateli: zastosowanie, skuteczność i solidarność”.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię w dniu 6 września 2010 r.

Na 465. sesji plenarnej w dniach 15–16 września 2010 r. (posiedzenie z 16 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 44 do 2 – 2 osoby wstrzymały się od głosu – przyjęła następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 Należy ożywić funkcjonowanie wewnętrznego rynku energii we wszystkich aspektach związanych z infrastrukturą, systemem zamówień publicznych, prawidłowym funkcjonowaniem rynku i ochroną konsumentów. EKES podkreśla, że podstawowe znaczenie w tym kontekście ma rozwój infrastruktury energetycznej i sieci transeuropejskich w celu stworzenia wewnętrznego rynku energii.

Należy w szczególności rozwinąć mechanizmy umożliwiające określenie kryteriów ustalania cen, by w ten sposób uniknąć poważnych i nieusprawiedliwionych rozbieżności, często niesłusznie związanych z rodzajem konsumowanej energii, źródłami dostaw lub środkami dystrybucji.

Racjonalna produkcja energii na terytorium państw członkowskich wymaga również ustalenia kryteriów i środków w sposób uwzględniający zrównoważone wykorzystanie zasobów oraz elementy geograficzne i klimatyczne, takie jak ustalenie okresów większej aktywności produkcji fotowoltaicznej, wiatrowej lub intensywności pływów.

1.1.1 Prawidłowe funkcjonowanie rynków energii wymaga przejrzystości, tak by konkurenci mieli dostęp do sieci energetycznych i do klientów. W związku z tym władze muszą zapobiegać postępowaniu wykluczającemu, niekontrolowanej eksploatacji i znikom między przedsiębiorstwami. Polityka konkurencji musi być również ukierunkowana na dążenie do dobrobytu i poprawy warunków dla konsumentów, biorąc pod uwagę specyficzne cechy, takie jak potrzeba zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw, transport energii oraz dystrybucja końcowa. EKES przypomina o swoich opiniach w sprawie usługi powszechnej i usług świadczonych w interesie ogólnym, w których zajął zdecydowane stanowisko w sprawie ochrony konsumentów, podkreślając potrzebę jasnego określenia pojęcia

usługi powszechnej w celu ustanowienia wspólnych przepisów dotyczących wykonywania usług świadczonych w interesie ogólnym.

1.1.2 Co się tyczy w szczególności procedur związanych z udzielaniem zamówień publicznych, nie można dopuścić do tego, by instytucje zamawiające nadużywały swych przywilejów, uciekając się do stronniczej interpretacji suwerennych praw ustanowionych w art. 194 ust. 2 TFUE⁽¹⁾ poprzez ustalanie bardziej uciążliwych lub dyskryminujących warunków dostępu do sieci przesyłu gazu ziemnego⁽²⁾ lub dostępu do sieci dla transgranicznego handlu energią elektryczną⁽³⁾. Wreszcie, Unia musi działać z jak największym zaangażowaniem instytucjonalnym, tak by umocnić i ulepszyć procedury gwarantujące przejrzystość cen dla końcowych odbiorców przemysłowych gazu i energii elektrycznej⁽⁴⁾.

1.1.3 W tym kontekście prawdopodobne jest, że przeddefiniowana zostanie rola usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, które – w świetle traktatu lizbońskiego – umacniają wartość skutecznego wykonywania zadań, jakie usługom tym mogą przypisywać władze krajowe, regionalne lub lokalne⁽⁵⁾. Ma to szczególne znaczenie w zakresie energii, zważywszy na dominującą rolę usług świadczonych przez duże sektory sieciowe.

⁽¹⁾ Ponadnarodowe ramy prawne są obecnie określone w dyrektywie 2004/17/WE PE i Rady z 31 marca 2004 r. (Dz.U. L 134), zmienionej dyrektywą 2005/51/WE (Dz.U. L 257) i rozporządzeniem 2083/2005/WE (Dz.U. L 333).

⁽²⁾ W celu ułatwienia wolnej konkurencji, od 2011 r. obowiązywać będą warunki ustanowione w rozporządzeniu nr 715/2009/WE PE i Rady z 13 lipca 2009 r. (Dz.U. L 211).

⁽³⁾ Od 2011 r. obowiązywać będą również warunki ustanowione w rozporządzeniu 714/2009/WE PE i Rady (Dz.U. L 211).

⁽⁴⁾ Zgodnie z celami dyrektyw: 90/377/EWG Rady z 29.6.1990 (Dz.U. L 185), 2003/54/WE i 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26.6.2003 (Dz.U. L 176) oraz wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z 29.11.2007 (COM(2007) 735 wersja ostateczna).

⁽⁵⁾ Protokół nr 26 w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym, załączony do TUE i TFUE, stanowi uzupełnienie art. 14 TFUE i daje Trybunałowi Sprawiedliwości nową podstawę do interpretacji art. 36 Karty na ten sam temat.

1.1.4 Trudne będzie w związku z tym stworzenie ram prawnych zrównoważonych między – z jednej strony – szerokim zakresem uznania przyznanym organom państw członkowskich (zob. łącznie art. 1 protokołu nr 26 załączonego do TUE i TFUE oraz art. 194 ust. 2 TFUE) a – z drugiej strony – wolną konkurencją na rynku wewnętrznym, zwłaszcza że orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości przed wejściem w życie traktatu lizbońskiego – bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich w zakresie gwarantowania dostępu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym⁽⁶⁾ – podkreślało potrzebę ich zgodności z traktatami⁽⁷⁾, a ewentualne wyjątki od postanowień traktatów wynikające z wewnętrznego wykonywania kompetencji w tym zakresie powinny być ściśle interpretowane⁽⁸⁾.

2. Wprowadzenie

2.1 Europejski sektor energetyczny będzie musiał w nadchodzących czterdziestu latach stawić czoło licznym wyzwaniom, wymagającym znaczących zmian w zaopatrzeniu, przesyłce i zużyciu energii. By podjąć te wyzwania w wymiarze europejskim, Komisja przeprowadza obecnie konsultacje w sprawie przygotowania nowej strategii energetycznej na lata 2011–2020 oraz planu działania na 2050 r. Komitet natomiast przygotowuje opinię w sprawie obu inicjatyw.

2.2 By opracować zintegrowaną i globalną strategię europejską pozwalającą na zmierzenie się z nadchodzącymi wyzwaniami, Unia Europejska musi nie tylko w pełni wykorzystać nowe kompetencje nadane jej przez traktat lizboński w obszarze energii, ale także zachęcać kraje członkowskie do rozpoczęcia zakrojonej na szeroką skalę współpracy oraz współdziałania w zakresie szeregu kwestii znajdujących się z prawnego punktu widzenia w obszarach kompetencji krajowych lub mieszanych. Niektóre z obecnych podejść mogłyby doprowadzić do nowych zmian traktatów lub nawet do opracowania nowego traktatu (np. propozycja Jacques'a Delorsa, by przyjąć nowy traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej). Do celów niniejszej opinii wzięty zostanie pod uwagę traktat lizboński i środki niezbędne do zagwarantowania, że określone przez traktat kompetencje dzielone wykonywane są w sposób umożliwiający zintegrowane podejście i poszanowanie zarówno praw konsumentów, jak i różnych kompetencji przypisanych Unii i państwom członkowskim.

2.3 Art. 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)⁽⁹⁾ ustanawia nową podstawę działań ponadnarodowych w dziedzinie energii, która podlega niemniej pewnym uwarunkowaniom wynikającym zarówno z ram regulacyjnych – które

wyraźnie określa obowiązujące prawo pierwotne i instytucjonalne – jak i z jej przyszłego powiązania z niektórymi prawami uznawanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (dalej zwaną „Kartą”).

2.4 W związku z tym cele polityki energetycznej Unii, takie jak funkcjonowanie rynku energii, bezpieczeństwo dostaw energii, efektywność, oszczędność i innowacja w zakresie energii, a także wzajemne połączenia między sieciami, będą mogły zostać zrealizowane jedynie wtedy, gdy będą całkowicie zgodne z funkcjonowaniem rynku wewnętrznego i z dążeniem do polepszenia ochrony środowiska (art. 194 ust. 1 TFUE). Komisja podejmuje zatem szczególne starania, by doprowadzić do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw, zrównoważonego wykorzystania zasobów energetycznych i dostępu do energii po konkurencyjnych, przystępnych dla konsumentów cenach, gdyż integracja europejskiego rynku energii nie jest celem w samym sobie, lecz niezbędnym środkiem realizacji wytyczonych celów.

2.5 Jednocześnie przyszłe środki przyjęte przez Unię zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą po to, by osiągnąć wspomniane cele, nie naruszają prawa poszczególnych państw członkowskich do określania warunków wykorzystania ich zasobów energetycznych, wyboru między różnymi źródłami energii i ogólnej struktury ich zaopatrzenia w energię (art. 194 ust. 2 TFUE).

2.6 To ostatnie postanowienie, które utrzymuje wyraźnie suwerenność państw członkowskich w niektórych obszarach, gwarantuje im również szeroki margines swobody zgodnie z art. 2 ust. 6 TFUE⁽¹⁰⁾, nie uniemożliwiając im kierowania się w działaniach „duchem solidarności”, o czym mówi wspomniany art. 194 ust. 1 TFUE.

2.7 Wziąwszy pod uwagę włączenie energii do kompetencji dzielonych (art. 4 ust. 2 lit. i) TFUE), w celu zapobieżenia ewentualnym konfliktom interesu ogólnego Unii, interesów narodowych państw członkowskich⁽¹¹⁾, konkretnych interesów przedsiębiorstw sektora, a także praw obywateli, konsumentów i użytkowników, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny powinien przedstawić stanowisko instytucjonalne w tym względzie.

⁽⁶⁾ W konsekwencji Trybunał przyznał państwom członkowskim między innymi prawo do tego, by mogły od celów swojej polityki krajowej uzależnić definicję usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym powierzonych niektórym przedsiębiorstwom; wyrok z 23 października 1997 r., sprawa C-159/94, Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Republice Francuskiej, Zb.Orz., s. I-5815, pkt 49.

⁽⁷⁾ Wyrok Trybunału z 23 maja 2000 r., sprawa C-209/98, Sydhavnens Stens, Zb.Orz., s. I-3743, pkt 74.

⁽⁸⁾ Wyrok Trybunału z 17 maja 2001 r., sprawa C-340/99, TNT Traco, Zb.Orz., s. I-4109, pkt 56–58.

⁽⁹⁾ Opublikowany w Dz.U. C 83 z 30.3.2010, s. 47.

⁽¹⁰⁾ „Zakres i warunki wykonywania kompetencji Unii określają postanowienia Traktatów odnoszące się do każdej dziedziny”.

⁽¹¹⁾ Szczególnie złożone mogą się okazać powiązania między systemami prawnymi a praktykami administracyjnymi w świetle art. 2 ust. 2 TFUE, który umożliwia zarówno Unii, jak i państwom członkowskim podejmowanie wiążących decyzji w tej dziedzinie i uprawnia państwa członkowskie do wykonywania swoich kompetencji, jeśli Unia nie wykonała swoich kompetencji lub postanowiła zaprzestać ich wykonywania. Ponadto jedyny artykuł protokołu nr 25 (w sprawie wykonywania kompetencji dzielonych) dołączonego do TUE i TFUE stanowi, że „[...] jeżeli Unia prowadzi działania w pewnej dziedzinie, zakres wykonywania tych kompetencji obejmuje wyłącznie elementy regulowane przedmiotowym aktem Unii, w związku z czym nie obejmuje całej dziedziny”.

2.8 Komisja przedstawiła zbiór szeroko zakrojonych propozycji, które mają na celu wypełnienie zobowiązań Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu i propagowania energii odnawialnej do 2020 r. Rada i Parlament Europejski podjęły się zatem ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o 20 %, osiągnięcia 20-procentowego udziału energii odnawialnej i zwiększenia efektywności energetycznej o 20 %, w związku z czym Komisja przyjęła nowe ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych, zgodnie z którym – jeżeli spełnione zostały określone kryteria – obowiązek zgłoszenia nie dotyczy pomocy państwa w zakresie energii odnawialnej i efektywności energetycznej.

2.9 Oprócz ochrony obywateli jako konsumentów, dostępu do usług energetycznych oraz miejsc pracy powstałych dzięki gospodarce niskoemisyjnej, do kluczowych tematów podjętych w dokumencie Komisji „W kierunku nowej strategii energetycznej dla Europy na lata 2011–2020” należą:

- realizacja polityki już zatwierdzonej w ramach pakietów liberalizacji rynku energii, zmiana klimatu i plan strategiczny w dziedzinie technologii SET-Plan;
- mapa drogowa mająca na celu obniżenie emisyjności sektora energetycznego do 2050 r.;
- innowacje technologiczne;
- umocnienie i koordynacja polityki zewnętrznej;
- ograniczenie potrzeb energetycznych (plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii), w szczególności konieczność rozwinięcia infrastruktury energetycznej, tak by dostawy i dystrybucja odpowiadały potrzebom wewnętrznego rynku energii.

2.10 Wymienione działania Komisji, z których część oczekuje na zatwierdzenie przez Radę i Parlament oraz na przyszłą realizację przez państwa członkowskie (np. dystrybucja gazu ziemnego, rozpowszechnienie wykorzystania energii odnawialnej i środków efektywności energetycznej mających zastosowanie w transporcie, budownictwie itd.), są zgodne z podejściem zmierzającym do realizacji strategii „Europa 2020”.

3. Uwagi ogólne

3.1 Z braku wystarczającej podstawy prawnej w traktatach, należy jednak ustalić, które działania są konieczne do stworzenia w perspektywie krótkoterminowej prawdziwej polityki energetycznej odpowiadającej wyzwaniom stojącym przed UE w XXI wieku. W związku z tym zaleca się pewne inicjatywy, takie jak propozycja Jacques'a Delorsa, by przyjąć nowy traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, który przyznałby UE uprawnienia do wsparcia między innymi

tworzenia coraz liczniejszych i lepszych transnarodowych sieci infrastruktury energetycznej, wspólnych funduszy i środków w zakresie badań, rozwoju technologicznego i innowacji w dziedzinie energii czy też instrumentów handlowych, by działać wspólnie na międzynarodowych rynkach produktów energetycznych⁽¹²⁾.

3.2 Jednocześnie w powiązaniu ze wspomnianym artykułem 194 TFUE należy zapoczątkować refleksję na temat zakresu trzech obszarów, na które będzie miała wpływ polityka publiczna na szczeblu wewnętrznym i ponadnarodowym; chodzi mianowicie o zagadnienia: ochrony i rozwoju praw obywateli UE, pogodzenia wyjątków uzasadnionych bezpieczeństwem narodowym państw członkowskich z ponadnarodowym bezpieczeństwem energetycznym, zgodności środków krajowych z utworzeniem i funkcjonowaniem wewnętrznego rynku energii, przede wszystkim w odniesieniu do infrastruktury transportu i dystrybucji, połączeń międzysystemowych, systemu zamówień publicznych i praw konsumentów.

3.3 Kluczowe prawa najściślej związane z przyszłymi środkami energetycznymi UE zostały uznane w tytule IV („Solidarność”) Karty, a zwłaszcza w art. 36 („Dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym”), 37 („Ochrona środowiska”) i 38 („Ochrona konsumentów”). Konieczne jest zastanowienie się nad potencjalnymi konsekwencjami ratyfikacji przez wszystkie państwa członkowskie protokołu nr 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, który wraz z traktatem lizbońskim otwiera możliwość przystąpienia UE do Konwencji.

3.3.1 Są to niemniej postanowienia, które ustalają zasady działań instytucjonalnych UE, lecz nie uznają wyraźnie praw podmiotowych⁽¹³⁾, chociaż w wypadku ochrony środowiska i konsumentów istnieją solidne europejskie ramy prawne chroniące interesy indywidualne i tak zwane interesy powszechne. Mimo to wdrażanie Protokołu w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym (załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) prawdopodobnie ułatwi dostęp obywateli do różnych źródeł zużycia energii, co szczególnie wpłynie na sytuację najmniej uprzywilejowanych warstw społecznych.

3.3.2 Z wyżej wymienionych przyczyn prawdopodobne są napięcia prawne między Unią a państwami członkowskimi, zważywszy na trudność pogodzenia ponadnarodowego zadania liberalizacji lub harmonizacji kluczowych elementów funkcjonowania rynku energii w Europie z zadaniem ochrony dobrobytu społecznego przez poszczególne państwa⁽¹⁴⁾. Niemniej Komisja jest zdania, że – wręcz przeciwnie – współpraca między państwami członkowskimi zwiększy bezpieczeństwo narodowe.

⁽¹²⁾ Zob. opinia rozpoznawcza CESE 990/2010 w sprawie ubóstwa energetycznego w kontekście liberalizacji i kryzysu gospodarczego.

⁽¹³⁾ Zob. F. Benoît-Rohmer, w: „Commentary of the Charter of Fundamental Rights of the European Union” (praca zbiorowa), Bruksela, 2006 r., s. 312 i nn.; a także A. Lucarelli, w: „L'Europa dei diritti. Commento alla Carta dei diritti fondamentali dell'Unione Europea” (praca zbiorowa), Bolonia, 2002 r., s. 251 i nn.

⁽¹⁴⁾ Zob. C.J. Moreira González: „El objetivo del bienestar social en el contexto de crisis económica mundial”, „Gaceta Jurídica de la UE y de la Competencia”, Nueva Época, 11.5.2009 r., s. 7 i nn.

3.3.3 Jest tak przede wszystkim dlatego, że – jak wiadomo – Karta określa wyłącznie minimalny poziom ochrony praw i wolności w niej uznanych⁽¹⁵⁾, a ponadto podlega ograniczeniom w zastosowaniu na terytorium niektórych państw członkowskich⁽¹⁶⁾. O ile to możliwe, należy chronić spójność społeczną w celu zagwarantowania praw solidarności w odniesieniu do dostępu do energii zarówno grup społecznych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej, jak i grup najsłabszych oraz osób niepełnosprawnych.

3.3.4 Jest tak przede wszystkim dlatego, że destrukcyjny wpływ obecnego światowego kryzysu gospodarczego na zatrudnienie z powodu utraty miejsc pracy i na wynagrodzenie z powodu korekty płac, a także na zdolność władz publicznych do utrzymania świadczeń socjalnych może wykluczyć duże grupy ludności z dostępu do energii, prowadząc do ubóstwa energetycznego.

3.4 Inną kwestią, którą należy rozwiązać, jest spójność strategii bezpieczeństwa narodowego państw członkowskich z potrzebą zagwarantowania bezpieczeństwa energetycznego na szczeblu ponadnarodowym.

3.4.1 Trasy przesyłu i źródła dostaw energii w Unii Europejskiej powinny wspierać bezpieczeństwo dostaw w całej Unii i w poszczególnych państwach członkowskich. Bezpieczeństwo dostaw będzie zależeć od przyszłego rozwoju koszyka paliw, rozwoju produkcji w UE i w zaopatrujących ją krajach trzecich, od inwestycji w instalacje magazynowe oraz tras przesyłu w UE i poza nią.

3.4.2 Zważywszy, że w art. 4 ust. 2 traktatu UE za „podstawową funkcję” państw członkowskich uznaje się bezpieczeństwo narodowe, wyraźnie przyznając im wyłączne kompetencje w tej dziedzinie, konieczne będzie ustalenie obszarów współpracy politycznej i prawnej między UE a państwami członkowskimi w celu osiągnięcia synergii i komplementarności wymaganych w art. 194 ust. 1 TFUE.

⁽¹⁵⁾ Zob. artykuły 51 i 52 Karty i deklaracja nr 1 państw członkowskich w sprawie Karty, dołączona do Aktu końcowego konferencji międzyrządowej, która przyjęła traktat z Lizbony podpisany w dniu 13 grudnia 2007 r., Dz.U. C 83 z 30.3.2010, s. 337, a także wyjaśnienia dotyczące Karty praw podstawowych sporządzone przez Prezydium Konwentu, który opracował Kartę, i uaktualnione pod kierunkiem Prezydium Konwentu Europejskiego, Dz.U. C 303/2 z 14.12.2007, s. 17 i nn.

⁽¹⁶⁾ Zgodnie z postanowieniami zawartymi w protokole nr 30, załączonym do TUE i TFUE, w sprawie stosowania Karty do Polski i Zjednoczonego Królestwa oraz w deklaracjach nr 61 i 62 Rzeczypospolitej Polskiej i w deklaracji nr 53 Republiki Czeskiej, dołączonych do Aktu końcowego konferencji międzyrządowej, która przyjęła Traktat z Lizbony.

3.4.3 W tym celu należy zastanowić się nad sposobami rozwoju instytucjonalnego Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki⁽¹⁷⁾, do której zadań należy promowanie wymiany sprawdzonych rozwiązań i współpracy między organami regulacji a podmiotami gospodarczymi, wydawanie opinii na temat zgodności wszelkich decyzji przyjętych przez krajowe organy regulacji ze zobowiązaniami ponadnarodowymi, a także – w określonych okolicznościach – podejmowanie decyzji w sprawie sposobów i warunków dostępu oraz bezpieczeństwa operacyjnego infrastruktury elektrycznej i gazowej łączącej co najmniej dwa państwa członkowskie. Konieczna jest koordynacja między państwami członkowskimi i ich współpraca pod nadzorem Agencji. Jednak wszelkie zwiększenie czy zmiana kompetencji Agencji powinny być zgodne z ogólnymi ograniczeniami ustalonymi w orzecznictwie ETS, w szczególności w wyroku w sprawie Meroni⁽¹⁸⁾.

3.4.4 Należy zagwarantować wprowadzenie w życie obowiązujących przepisów UE dotyczących bezpieczeństwa energetycznego, które zostały opracowane i przyjęte przed ustanowieniem wspomnianego art. 4 ust. 2 traktatu UE i obejmują działania o tak ściśle ponadnarodowym charakterze⁽¹⁹⁾, jak dziedzina wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa i stanowisko ad hoc Rady Europejskiej z wiosny 2010 r. w sprawie bezpieczeństwa dostaw energii⁽²⁰⁾, a także należy zapewnić zgodność tych przepisów z niektórymi postanowieniami Europejskiej karty energetycznej dotyczącymi wykorzystania infrastruktury przesyłu energii oraz tranzytu materiałów i produktów energetycznych⁽²¹⁾.

3.4.5 W celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw energii i solidarności między państwami członkowskimi na wypadek kryzysu wspólnotowego, a zwłaszcza w celu wsparcia państw członkowskich o mniej korzystnych warunkach geograficznych lub geologicznych państwa członkowskie muszą opracować wspólne plany środków prewencyjnych lub kryzysowych na szczeblu ponadnarodowym lub nawet transnarodowym. Plany

⁽¹⁷⁾ Utworzonej na mocy rozporządzenia (WE) nr 713/2009 PE i Rady z 13.7.2009, Dz.U. L 211 z 14.8.2009.

⁽¹⁸⁾ Należy przypomnieć w tym kontekście, że orzecznictwo ETS nie zezwala Komisji na przekazanie uprawnień regulacyjnych lub wykonawczych, chyba że uprawnienia te są wyraźnie przewidziane w traktacie (wyrok w sprawie Meroni z 17 lipca 1959 r., Zb.Orz., s.331).

⁽¹⁹⁾ Zob. na przykład: komunikat Komisji „Drugi strategiczny przegląd sytuacji energetycznej: Plan działania dotyczący bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE”, COM(2008) 781 wersja ostateczna, w którym oprócz innych istotnych środków proponuje się zmianę dyrektywy 2006/67/WE w sprawie obowiązku utrzymywania minimalnych zapasów ropy naftowej, co doprowadziło do przyjęcia dyrektywy 2009/119/WE Rady z 14 września 2009 r. (Dz.U. L 265) i dyrektywy 2004/67/WE dotyczącej bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego; zielona księga „W kierunku bezpiecznej, zrównoważonej i konkurencyjnej europejskiej sieci energetycznej”, COM (2008) 782 wersja ostateczna itd.

⁽²⁰⁾ Bruksela, 26 marca 2010 r., dokument CO EUR 4, CONCL 1.

⁽²¹⁾ Decyzja Rady i Komisji 98/181/WE, EWWiS, EURATOM (Dz.U. L 69 z 23.9.1997) oraz decyzja Rady 2001/595/WE (Dz.U. L 209 z 13.7.2001).

te muszą być regularnie aktualizowane i publikowane. Znaczącym składnikiem ich wsparcia finansowego w przyszłości mogłyby być zarówno Fundusz Spójności, jak i fundusze strukturalne.

3.4.6 W celu lepszego zapewnienia realizacji powyższych celów wskazane byłoby jak najszybsze przyjęcie na mocy art. 122 lub 194 TFUE środków regulujących dostawę określonych produktów energetycznych na wypadek poważnych trudności państw członkowskich, a także środków określających procedurę decydowania o pomocy finansowej dla państw członkowskich, które dotknęła klęska żywiołowa lub w których wystąpiły nadzwyczajne okoliczności. Należy także rozważyć wykorzystanie art. 149 TFUE jako dodatkowej podstawy służącej

osiągnięciu wspomnianych celów – o ile wymagałyby tego konkretne okoliczności, usprawiedliwiające wprowadzenie środków ponadnarodowych.

3.4.7 Wobec wyzwań i celów, jakim Unia Europejska musi stawić czoła w dziedzinie energii, konieczne wydaje się poparcie utworzenia prawdziwej europejskiej służby publicznej ds. energii, której zadaniem – zgodnie z zasadą pomocniczości – byłoby między innymi ustanowienie rejestru publicznego dotyczącego nawyków konsumpcyjnych w dziedzinie energii w państwach członkowskich, rodzajów zużywanej energii, środków zapobiegających wypadkom związanym z wykorzystaniem i transportem energii oraz koordynacji ochrony ludności w tym celu itd.

Bruksela, 16 września 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następujące fragmenty opinii sekcji, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone na rzecz poprawek przyjętych w trakcie debaty:

Punkt 1.1, zdanie czwarte

„Należy ożywić funkcjonowanie wewnętrznego rynku energii we wszystkich aspektach związanych z infrastrukturą, systemem zamówień publicznych, prawidłowym funkcjonowaniem rynku i ochroną konsumentów. EKES podkreśla, że podstawowe znaczenie w tym kontekście ma rozwój infrastruktury energetycznej i sieci transeuropejskich w celu stworzenia wewnętrznego rynku energii.

Należy w szczególności rozwinąć mechanizmy umożliwiające określenie kryteriów ustalania cen, by w ten sposób uniknąć poważnych i nieusprawiedliwionych rozbieżności, często niestusznie związanych z rodzajem konsumowanej energii, źródłami dostaw lub środkami dystrybucji.

Racjonalna produkcja energii na terytorium państw członkowskich wymaga również ustalenia ponadnarodowych kryteriów i środków w sposób uwzględniający zrównoważone wykorzystanie zasobów oraz elementy geograficzne i klimatyczne, takie jak ustalenie okresów większej aktywności produkcji fotowoltaicznej, wiatrowej lub intensywności pływów.”

Wynik głosowania

27 głosów za skreśleniem słowa „ponadnarodowych”, 17 przeciwko, 2 osoby wstrzymały się od głosu.

Punkt 1.1.5

„Z tego względu konieczne jest zastanowienie się nad regulacją w formie rozporządzenia, które obejmowałyby prawa zapisane w Europejskiej karcie praw odbiorców energii (COM (2007) 386 wersja ostateczna; CESE 71/2008, sprawozdawca: Edgardo Maria IOZIA) (1), a także uwzględniła specyfikę usług świadczonych w interesie ogólnym, na którą mogą powoływać się w tym kontekście państwa członkowskie; ustanawiałoby ono wspólne normy minimalne dotyczące zobowiązań do świadczenia usług publicznych, które powinny być klarowne, przejrzyste, obiektywne i niedyskryminujące. Wynika z tego, że należałoby rozróżnić między prawami obywateli a możliwościami państw członkowskich związanymi z wprowadzaniem lub utrzymywaniem obowiązków użyteczności publicznej związanych z usługami gospodarczymi świadczonymi w interesie ogólnym.

Rozporządzenie jest bardziej odpowiednim instrumentem niż dyrektywa z następujących przyczyn:

- rozporządzenie stosuje się bezpośrednio do właściwych organów państw członkowskich, do przedsiębiorstw energetycznych i użytkowników;*
- nie wymaga długiego okresu transpozycji do prawa krajowego;*
- gwarantuje przejrzystość i spójność przepisów oraz zobowiązań w całej Unii;*
- określa bezpośrednio udział instytucji wspólnotowych.*

(1) Komunikat Komisji, »W kierunku Europejskiej karty praw odbiorców energii«, (COM(2007)386 wersja ostateczna).”

Wynik głosowania

28 głosów za skreśleniem punktu, 16 przeciwko, 2 osoby wstrzymały się od głosu.

Punkt 3.4.5

„W celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw energii i solidarności między państwami członkowskimi na wypadek kryzysu wspólnotowego, a zwłaszcza w celu wsparcia państw członkowskich o mniej korzystnych warunkach geograficznych lub geologicznych państwa członkowskie muszą opracować wspólne plany środków prewencyjnych lub kryzysowych na szczeblu ponadnarodowym lub nawet transnarodowym (umowy handlowe między przedsiębiorstwami, wzrost eksportu, mechanizmy kompensacji itd.). Plany te muszą być regularnie aktualizowane i publikowane. Znaczącym składnikiem ich wsparcia finansowego w przyszłości mogłyby być zarówno Fundusz Spójności, jak i fundusze strukturalne.”

Wynik głosowania

30 głosów za skreśleniem słów w nawiasie, 11 przeciwko, 3 osoby wstrzymały się od głosu.